

Zápis z jednání

Pracovní skupiny pro bezpečnost

Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

Jednání se uskutečnilo dne 24. dubna 2024 od 10:00 do 14:00 hod. na Úřadu vlády ČR, Rytířská 31, Praha 1.

Přítomné členky a přítomní členové:

Občanští členové: Dušan Kandráč

Zástupci státní správy a ostatních institucí: Bc. Milan Adam (předseda), Mgr. Bc. Vladimír Dvořák, Mgr. Karel Gába, pplk. Mgr. Dalibor Horský, Mgr. Bc. Jana Vomelová, Mgr. Barbora Šváchová

Hosté: Mgr. Cyril Koky, MPA

Za Úřad vlády ČR: PhDr. Martina Seidlová, Bc. et Bc. Anna Hvězdová

Program jednání:

1. Představení členů pracovní skupiny (členové pracovní skupiny)
2. Volba místopředsedy/místopředsedkyně (Milan Adam)
3. Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace 2021–2030) – oblast bezpečnosti (Milan Adam, Lucie Fuková, Martina Seidlová)
4. Schválení pravidelných jednání pracovní skupiny (Milan Adam, členové pracovní skupiny)
5. Bezpečnostní situace v ČR (Milan Adam, Lucie Fuková, členové pracovní skupiny)
6. Závěrečná diskuze (Milan Adam)

1. Představení členů pracovní skupiny

Jednání Pracovní skupiny pro bezpečnost Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Rady“) bylo zahájeno Bc. Adamem, předsedou pracovní skupiny, a PhDr. Seidlovou, tajemnicí skupiny. Bc. Adam na úvod zdůraznil, že cílem skupiny je zajistit bezpečnost Romů ve společnosti a eliminovat příčiny vzniku násilí, diskriminace a rasismu. Vyjádřil přání, aby skupina na svých pravidelných jednáních aktivně monitorovala situaci a předkládala kroky pro zmírnění společenského napětí. Navrhl rozšíření skupiny o romské představitele z řad Policie ČR, aby byly získávány informace přímo z terénu. Přednesl myšlenku, že skupina by měla jednat

Odbor lidských práv a ochrany menšin

obousměrně – přenášet informace z terénu do skupiny, tak komunikovat výsledky skupiny zpět do terénu. Bc. Adam také uvedl, že skupina by měla působit operativně, reagovat na vzniklé tenze a problémy ve společnosti. Poznamenal, že napětí mezi romskou a ukrajinskou komunitou se zvyšuje, což je třeba reflektovat, zatímco např. vztahy mezi romskou a vietnamskou komunitou jsou dlouhodobě dobré. Jeho vizí je, aby ve skupině byly zastoupeny všechny kraje.

PhDr. Seidlová omluvila z jednání vládní zmocněnkyni pro záležitosti romské menšiny, Mgr. Lucii Fukovou, a avizovaného hosta, člena Rady, pana Bc. Michala Mika, kteří z pracovních důvodů nemohli být nakonec přítomni. Zmínila, že paní vládní zmocněnkyně Fuková považuje bezpečnostní témata za důležitá a velmi oceňuje iniciativu pracovní skupiny směřující k aktivizaci členů a nastavení systematictější aktivity. Dále uvedla, že pan Bc. Miko inicioval formulaci reakce Rady na nedávný soud v Brně, kde byla zproštěna viny osoba původem z Ukrajiny v souvislosti se smrtí mladíka, který patřil k romské menšině. Dále připomněla, že pracovní skupina nemá vlastní statut nebo jednací řád a řídí se Jednacím řádem Rady, který bude zaslán účastníkům spolu se zápisem z jednání (viz příloha zápisu č. 1).

Pracovní skupina pro bezpečnost (dále jen „PS“) dále odsouhlasila členství krajského koordinátora pro romské záležitosti Středočeského kraje Mgr. Cyrila Kokyho, MPA. PS nyní tvoří: Bc. Milan Adam, Mgr. Bc. Vladimír Dvořák, Bc. Zdeněk Guži, Dušan Kandráč, Plk. Mgr. Martin Blažek, Mgr. Bc. Jana Vomelová, Rastislav Lučanský, Mgr. Ľubomír Lupták, Ph.D., Josef Stojka, Mgr. Dominik Šarman, pplk. Mgr. Dalibor Horský, Mgr. Karel Gába, Simon Slanina, MBA, Mgr. Cyril Koky, MPA. Nově bude požádáno o jmenování Mgr. Bc. Jany Vomelové z Kanceláře veřejného ochránce práv, Mgr. Dominika Šarmana z Ministerstva spravedlnosti, Mgr. Cyrila Kokyho, MPA a případných dalších členů, které navrhuje pan předseda.

Předseda PS Bc. Adam zašle e-mailem návrhy na další možné členy/členky PS, se jmény budou zaslány krátké informační medailonky o daném kandidátovi/kandidátce. PS bude požádána o vyjádření ne/souhlasu.

PS se shodla na nutnosti docílit výraznější účasti občanských zástupců romské menšiny, na dnešní jednání dorazil pouze p. Kandráč. PS by měla plnit roli unikátní platformy, kde se v oblasti bezpečnosti mohou propojit zájmy a vhléd právě občanských zástupců, zástupců veřejné správy a odborníků a mohou tak posléze formulovat fundovaná doporučení pro strategie i pro aktuální praxi. Bez adekvátního zapojení občanských zástupců by tuto roli PS nemohla plnit. PS odsouhlasila, že se bude scházet v časovém horizontu jednou za čtvrt roku a dále operativně online formou, například v návaznosti na krizovou situaci.

Závěr: Vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti vyjádřila svůj zájem o téma bezpečnosti i podporu adekvátního fungování PS. Bylo odsouhlaseno členství Mgr. Kokyho, MPA. Návrhy na další členy/členky obdrželi členové a členky PS e-mailem. PS dále odsouhlasila, že se bude scházet v časovém horizontu jednou za čtvrt roku a operativně online. Dále, že snahou bude docílit výraznější účasti občanských zástupců romské menšiny a zastoupení za každý kraj.

2. Volba místopředsedy/místopředsedkyně

Tento bod byl odložen z důvodu nízké účasti účastníků jednání. Rozhodnutí o něm bude učiněno korespondenčně prostřednictvím e-mailu. Účastníkům budou zaslány návrhy s nominacemi k dalšímu projednání.

3. Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace 2021–2030) – oblast bezpečnosti (kapitola „Anticikanismus“)

PhDr. Seidlová informovala o připravované revizi Strategie romské integrace, půjde o tzv. malou revizi technického rázu, kdy se nebudou přidávat nová opatření. Členové a členky PS budou osloveni s žádostí o připomínky a pozváni na tzv. kulatý stůl k revizi kapitoly strategie týkající se bezpečnosti, respektive příslušné úkolové části. Dále informovala o přijetí mezinárodní definice anticikanismu vládou, Senátem ČR a některými výbory Poslanecké sněmovny ČR.

Diskuze se dále soustředila na zásadní roli asistentů prevence kriminality, což je osvědčený koncept, kdy jsou v terénu často sami Romové působící v uniformách. PS se shodla na tom, že spolu s domovníky a správci lokalit (všichni fungují operativně) jde o zásadní prvek pro zvýšení bezpečnosti a pocitu bezpečí v obcích a pro podporu romské inkluze na lokální úrovni. D. Kandráč upozornil na problém, kdy po tříletém období projektu dochází k propuštění zaškolených osob, následně k přijímání nových asistentů a zaškolení končí na Úřadu práce. Dále navrhl, aby PS iniciovala, aby v každém kraji fungovala lokální pracovní skupina pro bezpečnost složená mj. z členů Policie ČR, zejména styčného důstojníka pro menšiny, krajského koordinátora pro romské záležitosti, OSPOD a městské policie. Tyto skupiny by se měly pravidelně scházet a informace o trendech a výstupech jejich práce předkládat na úrovni PS, která by pak pro krajské pracovní skupiny fungovala jako poradní orgán a mohla hledat mechanismy, jak předcházet problematickým situacím referovaným z krajů.

Debata pokračovala na téma zmíněného problému s neexistencí systémového dlouhodobého financování asistentů prevence kriminality. Mgr. Bc. Dvořák informoval, že nyní jsou asistenti prevence kriminality financováni ze třech zdrojů, MV ČR udělilo letos dotace všem obcím, které si zažádaly. Výběr pracovníků, tedy i asistentů prevence kriminality, provádí obec, od určitého počtu let musí být stejný pracovník zaměstnán na dobu neurčitou. Od více členů PS zazněl návrh, že by PS mohla podpořit myšlenku stabilizace financování těchto projektů a spolupracovat s Ministerstvem vnitra České republiky na zajištění víceletého financování v rámci Strategie prevence kriminality a na navýšení rozpočtu na tyto aktivity.

Debata se dále zaměřila na eskalaci interetnického napětí v poslední době a konkrétní kauzy, kdy sehrála roli i nedostatečná komunikace s veřejností a docházelo k dezinterpretacím a jejich

Odbor lidských práv a ochrany menšin

masivnímu šíření, především přes sociální sítě. Byl diskutován fenomén tzv. lajfkářů (streamující události živě), kteří mají v romské komunitě často roli vlivných influencerů.

Pplk. Mgr. Horský vyzdvihl úspěšnost pozice styčného důstojníka pro menšiny a navrhl, aby PS iniciovala zavedení podobných rolí specialistů na práci s menšinami v dalších institucích. Tyto pozice by měly při své činnosti zprostředkovávat informace týkající se kulturní odlišnosti, mj. včetně tendencí k dezinformacím. Z praxe se ukazuje, že by bylo vhodné, aby odborníci vysvětlovali sociokulturní specifika jednotlivých skupin menšinám i majoritě, aby byly jejich potřeby a normy lépe vzájemně pochopeny a respektovány.

PS se shodla na tom, že naformuluje tři doporučení pro Radu, a to k tématu krajských uskupení zaměřených na bezpečnost v daném kraji, k tématu víceletého financování asistentů prevence kriminality a terénních pracovníků pracujících s Romy a k tématu zřízení pozice „Odborného konzultanta pro menšiny“.

Závěr: Bude realizována revize Strategie romské integrace. Členové a členky PS budou osloveni s žádostí o připomínky a pozváni na tzv. kulatý stůl. V souvislosti se zvýšeným interetnickým napětím v poslední době (soud v Brně) byl diskutován fenomén „lajfkářů“. V tomto kontextu a na základě velmi dobré zkušenosti z působení v terénu navrhuje PS tři doporučení Radě (viz příloha zápisu č. 2) týkající se zřízení krajských uskupení pro bezpečnost, systematictějšího financování pozice asistentů prevence kriminality a terénních pracovníků a zřízení pozice „Odborného konzultanta pro menšiny“.

4) Schválení pravidelných jednání pracovní skupiny

Téma bylo projednáno v rámci bodu č. 1.

5) Bezpečnostní situace v ČR

Diskuze se dále zaměřila na incident, který se odehrál v Brně dne 10. června 2023, kdy byl mladík z romské menšiny usmrcen osobou ukrajinské národnosti. Tento případ vyvolal mezi romskou a ukrajinskou menšinou silné napětí, což vyústilo mj. ve shromáždění Romů na demonstracích a diskusi mezi zástupci Romů o přístupu justice k Romům v pozici oběti nebo pachatele spojenou s obavami z předpojatosti zástupců justice a ze strukturálního rasismu (anticikanismu) v rámci OČTR (např. při posouzení ne/viny Ukrajince, v tom, že nedošlo k žádnému udělení trestu za způsobení úmrtí Roma, při rozhodování se o odvolání státního zástupce nebo rozhodování o trestu pro dalšího romského účastníka incidentu, o kterém bylo některými zdroji uváděno, že mohl být znevýhodněn jazykovou bariérou).

Předseda Bc. Adam zdůraznil, že tento rozsudek značně zasáhl romskou komunitu a vyvolal zejména na sociálních sítích různé reakce, které mohou vést k eskalaci násilí. Zástupci Ministerstva spravedlnosti byli na jednání pracovní skupiny pozváni, aby byl zahájen dialog o

Odbor lidských práv a ochrany menšin

potřebě prevence strukturálního rasismu v rámci justice a o zohlednění potřeb zranitelných skupin v justičních procesech. PS vychází ze skutečnosti, že incident sám o sobě neměl, jak bylo soudem konstatováno, podtext etnicky motivované nenávisti, avšak je potřeba se věnovat obavám z toho, zda postup soudu a státního zástupce nemohl být ovlivněn strukturálním rasismem. PhDr. Seidlová doplnila, že strukturální rasismus v trestní justici je tématem i Strategie romské integrace, jež vychází z výzkumných zpráv (zpráva ENAR konstatovala, že převládá napříč EU). Diskutováno bylo také o tom, jaké obecně existují možnosti revize postupu státního zástupce, například dohled nad státním zastupitelstvím v případě podezření na nesprávný postup. Mgr. Koky, MPA, otevřel debatu o absenci dostatečného vysvětlování kroků Policie ČR a justice vůči veřejnosti, kdy se PS shodla, že by velmi pomohlo, pokud by postup orgánů činných v trestním řízení (dále „OČTR“) byl více komunikován a průběžně vysvětlován, v tomto směru je velká nejistota a absence informací mezi veřejností. Vzniká pak prostor pro různé dezinterpretace a nedorozumění, které jsou ještě umocněny na sociálních sítích – ty představují zásadní problém v generování a šíření nepřesných informací či dezinformací, a to i u řady Romů. Nutná je rychlá reakce, protiváha adekvátními informacemi, zejména během prvních tří dnů po incidentu. Bc. Adam konstatoval, že „lajfkaři“ mají často větší důvěru romské veřejnosti než třeba Rada vlády, mohly by se hledat cesty jak s nimi kooperovat, aby informovali více relevantně. Pozitivní je, že ve větších městech vznikají rady, kde jsou zástupci menšin, výstupy pak fungují jako spolehlivý informační zdroj. Pplk. Mgr. Horský informoval, že k soudu v Brně jezdil monitorovat situaci, i to by pomohlo, kdyby nějaký spolehlivý mediátor takto fungoval u zásadních kauz jako pozorovatel. V rámci PS došlo k debatě o tom, že v případě citlivých kauz by se někdo z PS mohl zúčastnit soudních přelíčení, aby mohl přenést přesné informace zpět do skupiny. Byl vznesen dotaz, aby zástupci PS působili více důvěryhodně při komunikaci v terénu, zda by nemohli mít vizitky, že jsou členy PS. PhDr. Seidlová uvedla, že tuto možnost prověří. Pplk. Mgr. Horský uvedl, že se osvědčil formát kulatých stolů a spolupráce s vládními zmocněnkyněmi pro lidská práva a pro záležitosti romské menšiny. Styční důstojníci pro menšiny obdrželi ohledně komunikace s veřejností metodická doporučení. Fungují jako experti na komunikaci, jen výjimečně se podílejí na prověřování nějakých skutků.

Mgr. Šváchová vysvětlila, že Ministerstvo spravedlnosti nezná konkrétní spis, má jen informace z médií. Brněnský incident byl klasifikován jako nutná obrana, což je okolnost, jež vyloučila protiprávnost jednání, tudíž nelze jakkoli čin sankcionovat (ani v rámci správního trestání). Dále že podnět pro revizi postupu státního zástupce mohou podat jen zúčastněné strany soudního procesu (poškozený a jeho osoby blízké). Dále uvedla, že soudci a státní zástupci jsou nezávislí a Ministerstvo spravedlnosti není kompetentní je řídit nebo metodicky usměrňovat, nicméně existuje systém vzdělávání, zejména v rámci Justiční akademie, a dále, že se připravuje návrh zákona o vzdělávání soudců, kde je prostor pro případné úpravy. Také sdělila, že Ministerstvo spravedlnosti nemůže fungovat jako mediátor informací ohledně konkrétních soudních procesů, s ohledem na nezávislost justice a na fakt, že nezávisle fungují i tisková oddělení, resp. (někde jsou jen) mluvčí jednotlivých soudů a státních zastupitelství. PhDr. Seidlová zmínila zahájení spolupráce mezi některými vládními úřady ohledně strategické komunikace v oblasti kulturně a etnicky citlivých témat.

Odbor lidských práv a ochrany menšin

PS pozitivně zhodnotila, že státní zástupce poskytl vysvětlení svého postupu v rozhovoru pro médium Romea. Problematické nicméně je, že státní zástupce poskytl vysvětlení svého postupu až ke konci procesu. V této souvislosti byla zdůrazněna potřeba lepší komunikace v citlivých případech a panovala shoda na tom, že by bylo žádoucí propojení tiskových oddělení napříč státní správou a OČTR.

Závěr: V souvislosti s eskalací internetového napětí v poslední době a konkrétními kauzami (zejména Brno), kdy sehrála roli nedostatečná komunikace s veřejností a docházelo k dezinterpretacím a jejich masivnímu šíření, se PS shodla na tom, že je potřeba podpořit větší a srozumitelnější komunikaci s veřejností ze strany zejména justice, podporovat osvětu v tomto směru a věnovat pozornost i prevenci strukturálního rasismu v justici. Zásadním problémem je šíření nepřesných informací přes sociální sítě. Ministerstvo spravedlnosti s ohledem na nezávislost soudů a státních zastupitelství nemůže soudy a státní zastupitelství ani metodicky usměrňovat nebo informovat veřejnost o konkrétních kauzách. Aktuálně se připravuje návrh zákona o vzdělávání soudců. Ke kauze v Brně zástupkyně Ministerstva spravedlnosti uvedla, že incident byl klasifikován jako nutná obrana, tudíž nelze jakkoli čin sankcionovat, podnět k přezkoumání postupu státního zastupitelství by musel dát někdo ze zúčastněných stran.

Příloha č. 1:

Jednací řád Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

[Jednací řád Rady \(vlada.cz\)](https://vlada.cz/jednaci-riad-rady-vlady-pro-zalezitosti-romske-menšiny)

Příloha č. 2:

Doporučení Pracovní skupiny pro bezpečnost Radě vlády pro záležitosti romské menšiny ze dne 25. 4. 2024

Zapsala: PhDr. Martina Seidlová

Doporučení Pracovní skupiny pro bezpečnost Radě vlády pro záležitosti romské menšiny ze dne 25. 4. 2024

Doporučení č. 1:

V souvislosti s eskalací interetnického napětí v poslední době a konkrétními kauzami, kde sehrála roli nedostatečná komunikace s veřejností a docházelo k dezinterpretacím a jejich masivnímu šíření, a v návaznosti na pozitivní zkušenosti ze zahraničí i Police České republiky navrhuje Pracovní skupina pro bezpečnost Radě vlády pro záležitosti romské menšiny následující doporučení:

Dát podnět institucím veřejné správy, především Ministerstvu spravedlnosti České republiky a Ministerstvu vnitra České republiky, **zvážit zřízení pozice „Odborného konzultanta pro menšiny“**, zejména v institucích, jež jsou orgány činnými v trestním řízení. Odborní konzultanti by působili v jednotlivých institucích. Náplní jejich činnosti by byla interkulturní komunikace a zejména komunikace citlivých případů směrem k široké veřejnosti. V rámci své činnosti by se aktivně podíleli na formě a rozsahu zveřejňovaných informací. Jejich činnost by též zahrnovala úzkou spolupráci s tiskovým oddělením a/nebo mluvčím příslušné instituce, případně souvisejících institucí.

Doporučení č. 2:

Na základě dobré praxe v některých krajích a v souvislosti s eskalací interetnického napětí v poslední době a konkrétními kauzami navrhuje Pracovní skupina pro bezpečnost Radě vlády pro záležitosti romské menšiny následující doporučení:

Doporučit krajům **podpořit vznik krajských uskupení zaměřených na bezpečnost v daném kraji**, spolupracujících s krajským koordinátorem pro romské záležitosti a Policií České republiky, zejména styčným důstojníkem pro menšiny, a dalšími relevantními partnery.

Doporučení č. 3:

Na základě velmi dobré zkušenosti z působení v terénu a na základě shody členů pracovní skupiny na tom, že asistenti prevence kriminality a terénní pracovníci, jejichž cílovou skupinou jsou (především) Romové, představují zásadní prvek pro zvýšení pocitu bezpečí v obcích a pro podporu romské inkluze na lokální úrovni, navrhuje Pracovní skupina pro bezpečnost Radě vlády pro záležitosti romské menšiny následující doporučení:

Doporučit Ministerstvu vnitra České republiky, Úřadu vlády České republiky a Ministerstvu financí České republiky **podpořit pozice asistentů prevence kriminality a terénních pracovníků tak, že se nastaví systém financování na víceleté financování projektu a navýší se současný rozpočet na tyto projekty.**